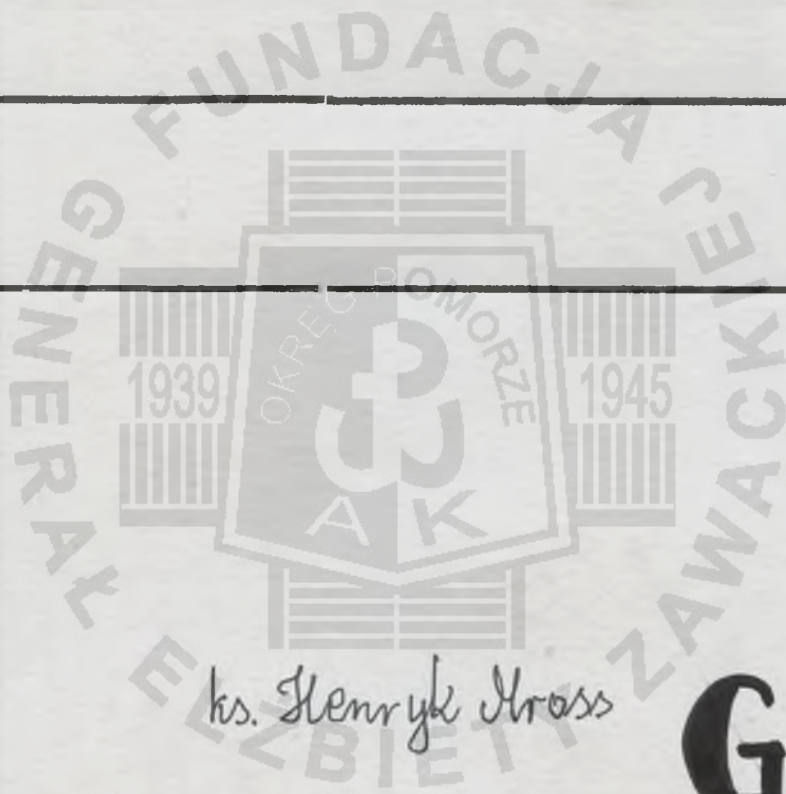

opm. 26. 11. 99
eS

pprzedni nr M 1017/1761

✓ '03
hS

ks. Henryk Kross

Gdynia

JOW „Gryf Pomorski”

++ Grucza Franciszek

ps. „Kordecki”

M-1017/1761

30

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Gruca Franciszek

J: M-1014 / 1761 Pom.

Gdyńia Tow. Gryf Pom.

I./1. Relacja k. 2 s. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 3

VI. Fotografie dwa ikono grafii

M. Relacja - Grupa Franciszek

1. Biogram - relacja autorstwa ks. Henryka
Drossa, mpis, data opływu 4.08.1998 k. 2 s. 1-2

Wpłynęło dnia 4.08.1998
L.dz. 1621 / St. Priop

G r u c z a Franciszek, pseud.: Gowit, Govijt, Woltórk, Barnijm, Klejnocz, F.Venda, Fr.Fles, Kordecki; krypt.G. /1911-1993/ tłumacz, kapelan TCW "Gryf Pomorski".

Urodzony 19 XI 1911 r. w Pomieczyńskiej Hucie /pow.Kartuzy/ w rodzinie rolnika Jana i Marty z Flisikowskich. Uczył się w gimnazjum w Wejherowie, gdzie w 1933 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Po studiach filozoficzno-teologicznych w Seminarium Duchownym w Pelplinie, otrzymał 4 VI 1939 r. święcenia kapłańskie.

Był wikariuszem w Lignowach, później w Piecach. Aresztowany 18 X 1939 r. przez gestapo, uwięziony został jako zakładnik w synagodze w Starogardzie. Przydzielono go do "Arbeitskommando", oczyszczał stawy w parku, pracował w rzeźni. Po zwolnieniu 22 XII 1939 r. pracował w parafii Gowidlino. Od 1942 r. prowadził jednocześnie działalność podziemną jako kapelan "Gryfa Pomorskiego" na powiat Kartuzy i Wejherowo. Używał ps. "Kordecki". Do organizacji zwerbował⁹⁰ Frunon Rigus ps. "Gryf". Aresztowany 21 VI 1944 r., więziony był w Kartuzach, następnie w obozie koncentracyjnym Stutthof, gdzie z numerem 37083 przebywał aż do likwidacji obozu. Podczas tzw. "marszu śmierci" na znanych sobie kaszubskich terenach uciekł z kolumny więźniów /30 I 1945/ i przez pewien czas się ukrywał. Po wyzwoleniu został inkardynowany do diecezji gdańskiej i otrzymał stanowisko wikariusza w Gdańsku-Oliwie. Administrador apostolski Andrzej Wronka powierzył mu 1 XI 1946 r. zarząd nowo utworzonej parafii Najśw. Serca Pana Jezusa w Sopocie. Zadbął o kościół parafialny utworzony z kaplicy cmentarnej, który rozbudował; powiększył i przebudował plebanię. W 1947 r. ⁶⁷⁵ dyrektorem Sopockiego Okręgu "Caritas", w 1958 r. wszedł do grona Kolegium Konsultorów, w 1959 r. został przewodniczącym Komisji d/s Spiewu Kościelnego i Muzyki Sakralnej. W latach 1960-78 pełnił obowiązki dziekana Gdańsk III. W 1961 otrzymał godność prełata papieskiego. Publikował krótkie artykuły w cza-

- 2 -

sopismach "Zrzesz Kaszëbskó", "Biuletynie Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego" i in., które podpisywał pseudonimem. Zapoczątkował wygłaszanie kazań po kaszubsku. Wielkim dokonaniem życiowym ks.G. było przetłumaczenie czterech Ewangelii na język kaszubski. Po przejściu na emeryturę /1983/ nadal służył parafianom. Zmarł w Sopocie 22 IV 1993 r.

Słownik polskich teologów katolickich, t.8. Warszawa 1995 s.199 /bibliogr./; Ciechanowski K., Duszpasterstwo Armii "Fomorze" w 1939 r. oraz udział księży w ruchu oporu na Pomorzu w latach okupacji hitlerowskiej. "Universitas Gedanensis" R.2:1990 nr 4 s.47; Piastowski S., Udział księży diecezji chełmińskiej w ruchu oporu podczas II wojny światowej /Rejencja gdańska/. Lublin 1989 s.95-96 /msp. w Bibliotece WSD w Felplinie/; "Mies.Diec.Gdańskiej" 37:1993 nr 7/9 s.76-77; "Gwiazda Morza" 1993 nr 9 s.10, fot.

II. Materiały uzupełniające należą:
Gruca Franciszek:

1. Moss H., biogram „Gruca Franciszek”,
[w:] 500. biogr. konspiracji pomorskiej
1939-1945, Toruń 1998, z. 4, s. 50-51,
kserekop.

k. 15.1

Grucza Franciszek ps. „Kordecki” (1911-1993) tłumacz na dialekt kaszubski, kapelan TOW „Gryf Pomorski” Obw. Kartuzy i Wejherowo.

Urodzony 19 XI 1911 r. w Pomieczyńskiej Hucie, pow. Kartuzy; syn rolnika Jana i Marty z d. Flisikowskiej. Uczył się w gimnazjum w Wejherowie, gdzie w 1933 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Po studiach filozoficzno-teologicznych w Seminarium Duchownym w Pelplinie otrzymał 4 VI 1939 r. święcenia kapłańskie.

Stow. biogr. konsp. pom. 1939-1945, Toruń
1998, t. 4, s. 50

Był wikariuszem w Lignowcach Szlacheckich, później w Piecach. Aresztowany 18 X 1939 r. przez gestapo, uwięziony został jako zakładnik w synagodze w Starogardzie. Przydzielony do „Arbeitskommando”, oczyszczał stawy w parku, pracował w rzeźni. Po zwolnieniu 22 XII 1939 r. pracował w parafii Gowidlino. Zwerbowany przez Brunona Bigusa ps. „Gryf” od 1942 r. pełnił funkcję kapelana „Gryfa Pomorskiego” na pow. Kartuzy i Wejherowo, używając ps. „Kordecki”. Aresztowany 21 VI 1944 r., więziony był w Kartuzach, następnie w obozie koncentracyjnym Stutthof, gdzie z numerem 37083 przebywał aż do likwidacji obozu. Podczas tzw. „marszu śmierci” uciekł 30 I 1945 r. na znanych sobie kaszubskich terenach z kolumny więźniów i przez pewien czas się ukrywał. W 1945 r. został inkardynowany do diecezji gdańskiej i otrzymał stanowisko wikariusza w Gdańsku-Oliwie. Od 1 XI 1946 r. zarządzał nowo utworzoną parafią Najśw. Serca Pana Jezusa w Sopocie. Rozbudował kościół parafialny utworzony z kaplicy cmentarnej. W 1947 r. był dyrektorem Sopockiego Okręgu „Caritas”, w 1958 r. wszedł do grona Kolegium Konsultorów, w 1959 r. został przewodniczącym komisji d/s Śpiewu Kościelnego i Muzyki Sakralnej. W latach 1960-1978 pełnił obowiązki dziekana Gdańsk III. W 1961 r. otrzymał godność prałata papieskiego. Publikował krótkie artykuły w czasopiśmie „Zrzesz Kaszebsko”, „Biuletynie Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego” i in., które podpisywał pseudonimem. Zapoczątkował wygłaszanie kazań po kaszubsku. Wielkim dokonaniem życiowym ks. Gruczy było przetłumaczenie czterech Ewangelii na dialekt kaszubski. Po przejściu na emeryturę (1983) nadal służył parafianom. Zmarł 22 IV 1993 r. w Sopocie.

Słownik polskich teologów katolickich, t. 8, Warszawa 1995, s. 199 (bibliogr.); Ciechanowski K., *Duszpasterstwo Armii „Pomorze” w 1939 r. oraz udział księży w ruchu oporu na Pomorzu w latach okupacji hitlerowskiej*. Universitas Gedanensis R. 2: 1990 nr 4, s. 47; Piastowski S., *Udział księży diecezji chełmińskiej w ruchu oporu podczas II wojny światowej (Rejencja gdańska)*. Lublin 1989, s. 95-96 (mps w Bibliotece WSD w Pelplinie); *Miesięcznik Diecezji Gdańskiej* 37: 1993 nr 7/9, s. 76-77; *Gwiazda Morza* 1993 nr 9, s. 10, fot.

Henryk Mross

T:U-1017/1761 Pom.

Gdynia

Gnuca Franciszek
v. Brarty informacyjne
k.g

Gdymie 1

Ks Gonera Franciszek
pokarmbku Góiera

zob art Ciemińskie Rygarde
w Poznaniu IX/1995

krótkie wzmianki „kapelan Góy fe²
awenturam ponaż ? w wzmian 1439
w Starogardzie, mielniczy

awent. po nazie 21 VI 1444r

wzmianki Staroblika - Kapelan obywat

zmarł 27 kwietnia 1493 w Sopocie

50 2.00 1.0 100 Kasimbki

*Resty 2
Gryf 8cm*

Ks. Grucza Franciszek - był proboszczem w Gowie
dlinie. Aresztowan 4.5.1943r. więziony w Stutthe
fie. -

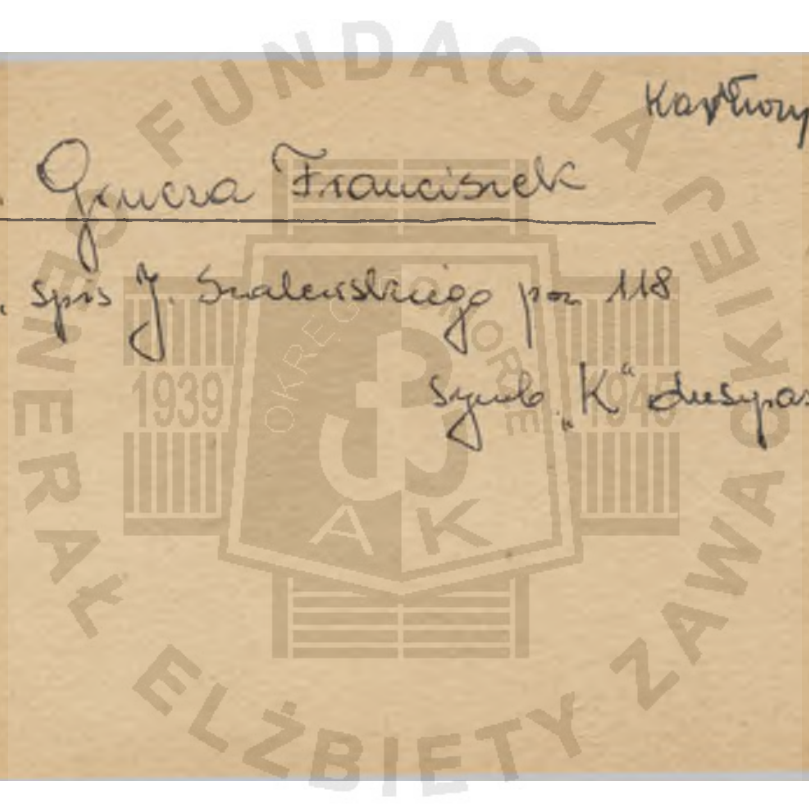
Źródło: K. Ciechanowski obsada pers. TOW Gryf
Pom. "Pomerania" - 1977/5.

Ks. Genera Franciszek

Kartony - Gdynia^{3.}

rob. spis J. Szaleskiego por. 118

Sygn. K^a duszpaster

Grucza Franciszek ps. "Kor-
decki": tłumacz mę dialekt
kaszubski; kapelan Tow. Gryf
Pomorski

zob: "Słownik biograficzny konspi-
racji pomorskiej 1939-1945;
pod red. A. Zeleniewskiej, E. Lewac-
kiej; cz. 4 str. 50-51.

aa-vi

Gdynia TOL 5
"Gyfi", "GR"

ks. Gucza Franciszek "Kordecki"

Członek "Gyfi" od 1942r. Do chwili aresztowania
- czerwiec 1944r - pełnił funkcję kapelana na po-
siadł karkuskiej morski. Do org. aresztował go
Brunon Biegus.

Zob. Praca mag. Sł. Piastowski "Układ karkuskiej
Piec. Chełm. w Kucur Opone" str. 95

a

Kartuszy

TOW Gryf
Pomorski

+

GRUCZA Franciszek

ps „Kordecki” 1911-1993

kapelan TOW Gryf Pomorski Obwód
Kartuszy, Wejherowo. Obóz

Koncentracyjny Stutthof do

wyzwolenia. ucieška z tzw

marszu śmierci. Ułamywał się

Relacja Henryk Moss

Job:

Słownik Biograficzny Konspiracji

Pomorskiej 1939-1945 część 4

Fundacja Pomorska Archiwum AK

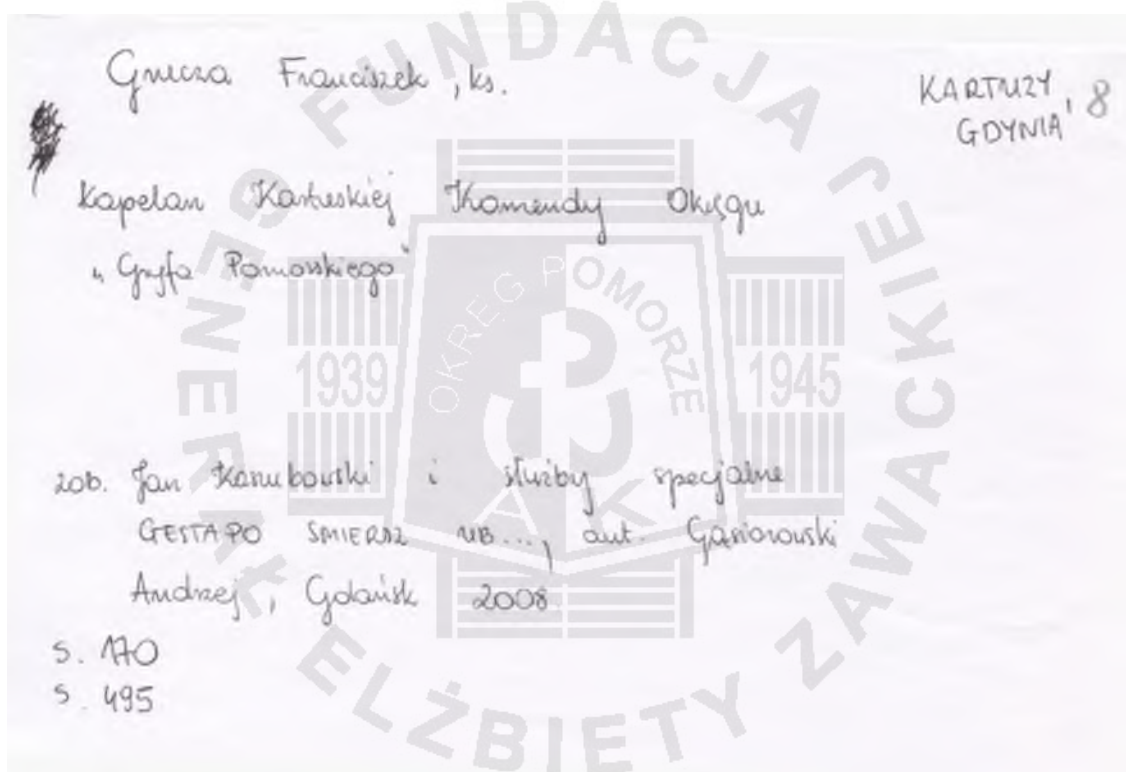
Toruń 1998

ks. Grzegorz Franciszek Gdymiec

zob. art. Orski M., Obrazowa działalność
ksi. Grzegorza, Pomocnik
nr 9/1999.

HN 1.1.11

↳ ks. Grucza Franciszek Staryży
ur. 19.11.1911 w Pomiechowskiej
Kucie, więzieni Stutthofu, wesełnik
„Marszałkowiec” działacz kasubski;
m. im. Kłumak Pismo Świętego na
j. kasubski. Zmarł 22.04.1993.
pochowany na cmentarzu katolickim
w Sopocie.
zob. „Pomocnik” nr 11/2011 s. 4
(kolek. FAPK)
12.12.2011

Grupa Franciszek

